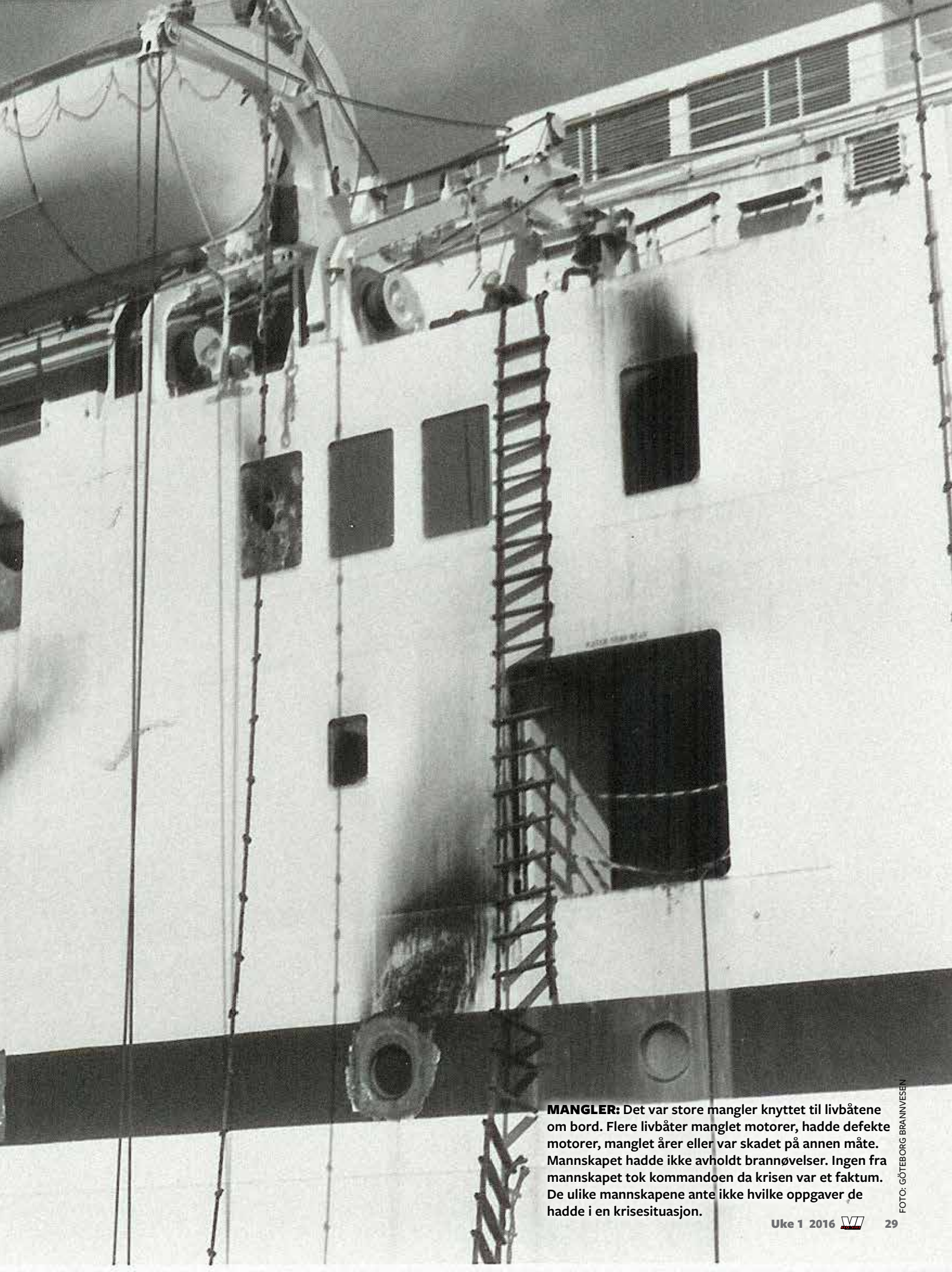

DØDSSKIPETS UKJENTE HELT

Han slukket det første branntilløpet på Scandinavian Star. Deretter hindret Kristen Blindheim brann nummer to i å spre seg til lugarene på dekk fire babord side, og reddet mange liv. Han var blant de siste som forlot ulykkesskipet. ►

MANGLER: Det var store mangler knyttet til livbåtene om bord. Flere livbåter manglet motorer, hadde defekte motorer, manglet årer eller var skadet på annen måte. Mannskapet hadde ikke avholdt brannøvelser. Ingen fra mannskapet tok kommandoen da krisen var et faktum. De ulike mannskapene ante ikke hvilke oppgaver de hadde i en krisesituasjon.

Tekst og foto: **Kjell Ola Dahl**

Han fikk livet forandret natten da skipet brant. Passasjerer Kristen Blindheim var formann i den lokale jeger- og fiskeforeningen. Han levde et stille liv som bonde og bordtennistrener og ble i sin tid regnet som en kreativ praktiker med oppfinnertalent. Han hadde blant annet konstruert og patentert en automatisk treningsrobot til bordtennis. Den fungerte bra. Ungdommene fra Sykkylven som trente med den ble blant landets fremste utøvere i sin sport.

Et eneste rot

De skulle på turnering i Danmark, fem unge talenter i bordtennis, en av fedrene deres, og treneren Kristen Blindheim. Egentlig skulle de reise fra Kristiansand, men endte opp med billetter til Holger Danske, en ferge som gikk i fart fra Oslo. Men da de kom på Akershuskaia viste det seg at Holger Danske ikke fantes lenger.

– Skipet var jo et eneste rot, sier han.

– Personalet nektet å arbeide. Det kom folk og betalte dem penger kontant for at de skulle stå i jobben over Skagerrak. Det lå byggematerialer i korridorane, og vi måtte på land og bytte billetter for å få lugar. Da jeg betraktet dette kaoset, husket jeg på en drøm jeg hadde to uker tidligere. I drømmen lå jeg og sov. Jeg hørte noen i korridoren utenfor soverommet. Da sto jeg opp og åpnet døren. Der så jeg en svartkledd kvinne stå med ryggen til. Langsomt begynte hun å gli mot meg, stadig med ryggen til. Jeg ville se hvem hun var. Da økte farten og jeg fikk et glimt av et hvitt ansikt idet den svarte skikkelsen slo inn i brystet mitt og forsvant. Det var en uhyggelig drøm.

Derfor klarte ikke Kristen å sovne den kvelden skipet la ut fra Oslo.

Noen prøvde å åpne døren

– Vi la ungene omtrent klokka elleve. Vi to voksne gikk til ro litt

PREGET: Kristen Blindheim fikk superkrefter den natten Scandinavian Star brant, men har siden slitt med dårlig helse som følge av sin heltemodige innsats.

sener. Da klokken nærmet seg to på natten var det noen som prøvde å åpne døren inn til oss. Jeg lå og så på at dørvrideren gikk ned. Men døren var låst. Litt etter hørte jeg knirring utenfor. Jeg sto opp, åpnet døren og så et bål i korridoren. Flammene sto i taket. Jeg brølte, og rev med meg sengetøyet mitt og kastet det på ilden. Lugarkameraten min våknet og gjorde det samme. Jeg trampet på flammene for å slukke. Hadde tennissokker på føttene. De smeltet så jeg fikk brannsårl og måtte rive dem av. Jeg løp inn på badet i lugaren og fylte søppelbøtta med vann. Løp fram og tilbake og kastet vann på bålet inntil det var slukket og det fløt vann på golvet. Da kom en offiser med nytt sengetøy til oss.

Etterpå ble Kristen sittende på

sengen for å ta seg inn. Tankene raste: Noen hadde jo forsøkt å drepe dem. Dessuten hadde han smerter. Sårene på føttene var anengrads forbrenning.

Reddet mange

– Da hørte jeg brått at det ble ropt *Fire* i høyttaleranlegget. Lugaren vår lå rett ved et trappeløp. Jeg gikk ut i korridoren og så svart røyk komme sigende ned trappa. Jeg reagerte automatisk. Fylte søppelbøtta med vann på ny. Løp opp i trappa. Kastet vannet på veggen. Da hørte jeg vannet fordampe med et kort fres og forsto at dette var storbrann og at slik slukking var nytteløs. Røyken ble tettere og tettere, men vi fikk vekket jentene på deres lugar og ba dem ta med det de greide å bære, og hamret på andre dører

for å få folk ut. Jeg tenkte at jeg måtte få lukket brann døren ut til trappa. Den sto nemlig åpen. Men den ville ikke løsne fra veggen. Jeg dro det jeg greide. Den satt like fast. Til slutt tok jeg spenntak med beina på veggen og må ha fått et adrenalinkick for da løsnet den endelig.

– Hvordan kom dere ut?

– Jeg husker en kvinne sto der i bare nattkjolen med en baby. Jeg ga henne noen av mine klær. Røyken var svart og kvelende og stjal all sikt. Vi løp framover i båten ut på baugdekket. Men her drev røyken alle vegne. Da klatret vi opp de utvendige trappene til livbåtdekket. Her var det fullt av folk og forvirring. Jeg var ikke høyderedd den gangen, så jeg stilte meg med ett ben i den ene livbåten og ett ben på dekk og hjalp folk om bord.

Slik fortsatte det også med de andre båtene. Det sto to karer over og låret båter. Men da de låret livbåt nummer seks, ble den hindret av et stag som pekte skrått ut i lufta.

– Jeg prøvde å skyve for å få livbåten fri fra staget. Men det gikk ikke. Derfor gikk jeg under båten og løftet. Hadde aldri klart det uten adrenalin i kroppen. Men jeg ødela hoftene med det løftet. Fikk skadet noen sener i armen også – da jeg brakk løs brann døren. Jeg forlot skipet i nest siste livbåt da jeg var sikker på at det ikke var passasjerer igjen på dekket – i livbåt nummer åtte.

Det ble en prøvelse. Flammene sto ut gjennom vinduene livbåten passerte på vei nedover. Kirsten forteller at han sto akterut og fikk løsnet sjakkelen som festet livbåten da livbåten lå på vannet. Forsøkte skyve båten vekk fra skutetida for å unngå røyken. Det nyttet ikke.

– Jeg pustet inn mye giftig røyk også da livbåten ble stående lenge med baugen fast. Da sjakkelen i baugen endelig ble løsnet, begynte livbåten å drive. Vi oppdaget at det verken var årer, årekipper eller motor i livbåten. Den lot seg ikke manøvrere. Båten drev i måneskinn og dønninger inntil vi støtte på et lasteskip, *Radene*. Her fikk vi klatre om bord.

– Hva gjorde du da?

– Jeg begynte å vurdere medpassasjerene mine, om noen kun-

« Flammene sto ut gjennom vinduene livbåten passerte på vei nedover. »

UNDER OMBYGGING

Passasjerskipet Scandinavian Star ble satt i drift mellom Oslo og Frederikshavn den 1. april 1990, og var i drift i seks dager før det ble påtent av ukjent gjerningsmann.

159 mennesker ble drept.

Skipet var under ombygging – etter å ha fungert som kasinoskip i Karibia. Mannskapene var i stor grad hentet fra Portugal, og det hersket forvirring og språkproblemer.

Både mannskaper og passasjerer klaget på skiftordninger, sikkerhet og hygiene. Det var rotter og kakerlakker om bord. Mannskaper aksjonerte ved å kontakte presse og legge ned arbeidet.

ne være troendes til å ha tent på.

– Hvordan tenker du nå om drømmen du hadde?

– Den svarte kvinnen. Det var et varsel om røyken. Jeg var plaget med kronisk hoste i årevis etterpå.

– Hva gjorde opplevelsene med deg på lengre sikt?

– Giftrøyken ødela nesten lungene mine. Hoftene var skadet, jeg hadde forbrenninger på føttene og en ødelagt arm. Dessuten begynte jeg å få problem med å gå i høyder, noe jeg aldri har kjent på tidligere, og som er upraktisk med tanke på sausanking i fjella her. Jeg ble ufør i 1997.

Det banker på døren hos Kristen Blindheim. Det er Aase som ser innom. Aase Sæther er Blindheims nærmeste pårørende.

– Fikk du noe erstatning etter brannen?

– En engangssum. Tjue tusen kroner. Vi som bare overlevde uten å miste pårørende fikk ikke mer. Pluss to tusen for klærne som ble borte brannatten.

– Fikk du noen oppfølging av det offentlige etter katastrofen? ▷

TILFELDIG: Brannørene på Scandinavian Star måtte utløses manuelt fra broen. Under fart sto de låst i åpen posisjon og kapteinen utløste brannørene etter hvor passasjerer trykket inn brannalarmer. Mange brannører ble derfor aldri lukket da det brant. Der de ble lukket, reddet de liv.

FOTO: RIKSARKIVET

« Det siste overgrepet, å frata ham førerkortet, er en ren hevnaaksjon.

Advokat Sigurd Klomsæt

Kristen smiler overbærende og rister på hodet.

– Du gikk til sak mot forsikringselskapet også?

– Ja, i 2007. Krevde fem millioner for tapene jeg har lidt. Men jeg tapte saken, og ble idømt saksomkostninger. De har jeg ikke betalt, flirer han. Der har forsikringselskapet litt mer anstendighet enn domstolen. De

har ikke gått til tvangsinnkreving.

Aase sier at det offentlige Norge aldri har tatt inn over seg at Kristen og andre overlevende fra dødsskipet faktisk ble utsatt for drapforsøk. Det er en tanke Kristen aldri har klart å legge bak seg. Man skal huske på at han var involvert på en aktiv måte helt fra det første branntilløpet som han slukket, til han var blant de siste

som forlot skipet. Men han er ikke alene. Det er mange ofre som sliter med langtidsvirkninger.

Det at noen hadde forsøkt å drepe Kristen Blindheim gjorde ham årvåken etterpå. Frykten for at det skulle gjenta seg bare vokste med årene. Etter en tid fikk politiet for seg at han kunne være farlig. Da kronprinsesse Mette Marit skulle besøke en av møbel-fabrikkene i bygda, kom fem politifolk utstyrt med køller og skjold på gården. De la sauebonden i jern, beslagla mannens jaktvåpen og kjørte ham til sykehuset for å få ham diagnostisert. Men legen de støtte på tok affære. Han ba politiet kjøre Blindheim hjem igjen. Politiet adlød, men beholdt

STØTTESPILLER: Advokat Sigurd Klomsæt.

Blindheims våpen. Og dette overgrepet er ikke det siste han er blitt utsatt for.

Aase har selv jobbet i helseve-

FOTO: SKJERMIDJUMP FRA HELIKOPTERVIDEO

FARLIG GIFT: Giftrøyken som drepte besto av blåsyre og kullos. – Den plaget meg i mange år etterpå, sier Kristen Blindheim.

senet og synes det er trist å se hva Helse Møre har gjort mot Blindheim. – Du skal huske på det, sier Aase. Handlingene om bord i Scandinavian Star viser Kristens personlighet i et nøtteskall. En handlekraftig, omsorgsfull og hjelpsom person. Da det ble vanskelig for ham selv, fikk han aldri den hjelpen han skulle hatt.

Etter prinsessebesøket fikk Blindheim en telefon da han jobbet ute på jordet. Stemmen i tele-

SKADET: Etter brannkatastrofen reiste han hjem, røykforgiftet, brannskadet og med bruddskader – og til et liv som aldri skulle bli det samme. Kristen Blindheim og Aase R. Sæther.

PRESSER PÅ: Terje Bergsvåg leder Stiftelsen Ny Etterforskning av mordbrannen på Scandinavian Star.

PARKERT: Enn så lenge må bilen stå stille på Blindheim.

fonen spurte om han hadde noen til å se til dyra. Årsaken var at sykehuset hadde bestemt seg for å tvangsmedisinere ham. Dermed fikk sauebonden gårdsnæringen ødelagt. Kristen hadde ingen som kunne stille opp. Hans kjære dyr måtte på slakteriet mens han selv

ble kjørt i arrest på psykiatrisk sykehus. I to år måtte han tåle offentlighetens tvangsmedisinering.

Endringen skjedde da politiet opprettet ny etterforskning av brannkatastrofen i fjor. Da fikk han en bistandsadvokat. Det første advokaten gjorde var å få opp-

hevet tvangsvedtaket. Men helsevesenet slo seg ikke til ro med å tape den saken. Blindheim var knapt kommet innenfor døra hjemme, før det lå et brev i postkassen. Sykehuset ba politiet inn-dra Blindheims førerkort.

– Det har aldri vært fnugg av saklighet eller medisinsk grunnlag for å tvangsinnlegge og så tvangsmedisinere Kristen Blindheim, sier Blindheims advokat, Sigurd Klomsæt.

– Det siste overgrepet, å frata ham førerkortet, var en ren hevnaksjon. Det var Blindheim som kjørte da vi møtte i kommisjonen og vant. Nå påstår Fylkesmannen at Blindheim ikke er i stand til å kjøre bil når han er uten medisiner – som han aldri skulle hatt. De mener han igjen må dopes ned før han kan kjøre bil. For da kan han kjøre bil, fordi han igjen da kan gis dispensasjon. Enhver forstår at dette er meningsløst. Men vi skal også få det vedtaket opphevet. Meg bekjent var Blindheim en stødig sjåfør før leger og byråkrater gjorde overgrepet mot ham. Vi gir oss aldri!

Terje Bergsvåg, leder av Stiftelsen ny Etterforskning av mordbrannen på Scandinavian Star, bekrefter Blindheims uvurderlige innsats katastrofenatten. – En skal huske på at det aldri var avholdt brannøvelse på skipet. Tilstanden var kaotisk. Det at Blindheim tok ansvar i den situasjonen var utrolig viktig, sier Bergsvåg.

Vi Menn har forelagt advokat Klomsæts uttalelser til fylkesle-gen i Møre og Romsdal. Fylkesle-gen uttaler: «Fylkesmannen vil påpeke at førerkortsaken er behandlet med grunnlag i de medisinskfaglige uttalelsene vi har mottatt. Fylkesmannen har be-svart henvendelsen fra advokat Klomsæt senest i brev av 22. sep-tember. Der er det i detalj orien-tert om bakgrunnen for våre vur-deringer i forhold til Helsedirek-toratets retningslinjer for helse-krav til førerkort.»

□

Kjell Ola Dahl er kjent som forfatter og journalist. Han ble i år tildelt den høythengende Brageprisen for sin kriminalroman *Kurere*. Kjell Ola Dahl bidrar både med reportasjer og noveller til Vi Menn.